Laczkovich Attila István

Izrael helye a Közel-Keleten – Dan Meridor izraeli miniszterelnök-helyettes előadása a Corvinus Egyetemen

Dan Meridor[1] Izrael atomenergiáért és hírszerzésért is felelős miniszterelnök-helyettese tartott előadást 2011. február 17-én, csütörtökön a Budapesti Corvinus Egyetemen.[2]

A Corvinus Egyetem hallgatói és oktatói nem mindennapi eseménynek lehettek tanúi 2011. február 17-én, amikor – fokozott biztonsági intézkedések mellett – az egyetem vendégül láthatta a zsidó állam miniszterelnök-helyettesét.

Meridor előadását egy rövid történelmi- és kulturális kitekintéssel kezdte, ahol először is azt hangsúlyozta ki, hogy Izrael mennyivel jobban emlékeztet egy európai államra, mint egy közel-keletire és, hogy Tel Aviv vagy Jeruzsálem utcáit járva az ember akár egy mediterrán európai városban is érezheti magát. Mindez különösen azért fontos, mert ezáltal lehet a legjobban megérteni az Izrael és a határos országok között feszülő ellentétek gyökerét, és például azt, hogy arab szomszédai miért indítottak egyöntetű támadást az ország ellen 1948-ban, mikor kikiáltották az államot.

Az újonnan létrejött Izrael még kicsi – ez a mai napig sem változott – és törékeny volt és senki – különösen nem az említett szomszédok – nem számított arra, hogy milyen nagy fejlődés megy végbe, milyen rövid idő alatt.

Meridor az 1967-es „hatnapos háború”-t tartja fordulópontnak, amikor is a környező országok rádöbbentek, hogy nem tudnak megszabadulni Izraeltől, ezért meg kell próbálniuk együtt élni vele.

---

[1] Dan Meridor 1947-ben született Jeruzsálemben. Négy gyermek édesapja, hat unokája van, felesége a közgazdász Dr. Leora Meridor. Dan Meriodor a hatnapos háború idején tankparancsnokként szolgált az Izraeli Védelmi Erőknél (Israel Defence Forces, IDF), majd századosi rangban a tartalékos állomány tagja lett. Miután a jeruzsálemi Héber Egyetemen jogi diplomát szerzett, 9 évig jogászként dolgozott Jeruzsálemben (1973-1982), ezután lépett politikai pályára, a Likud párt tagja. Már 1982-től vezető pozícióban dolgozott a kormánynak, 1984-ben beválasztották a Knesszetbe, ahol a Külügyi- és Védelmi- és az Alkotmányügyi-, Jogi- és Igazságügyi Bizottságok tagja volt. 1988-1992 igazságügy-miniszter. Az 1992 választások után újra a Alkotmányügyi-, Jogi- és Igazságügyi Bizottság tagja, majd 1996-tól pénzügyminiszter lett, de erről a posztról lemondott 1997-ben. 1999-2001 a Külügyi- és Védelmi Bizottság elnöke, majd 2001-2003 nemzeti védelmi- és diplomáciai stratégiai ügyekért felelős tárca nélküli miniszter. Ezután a Knesszet megfigyelője volt az Európa Tanácsban, majd 2009 februárjában újra képviselőnek választották a Likud listájáról, a kormányalakítás során márciusban kinevezték miniszterelnök-helyettessé és egyúttal az atomenergiáért és hírszerzésért felelős miniszterré. Forrás: *Dan Meridor MK Deputy Prime Minister and Minister of Intelligence and Atomic Energy, Israeli Ministry of Foreign Affaris*, http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Personalities/From+A-Z/Dan+Meridor.htm, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

[2] Dan Meridor Budapesti tartózkodása alatt a Corvinus Egyetem mellett egy nappal korábban a Magyar Külügyi Intézetben is tartott előadást – hasonló témában –, illetve tárgyalt Orbán Viktor miniszterelnökkel, Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettessel és Martonyi János külügyminiszterrel.

Szavaival élve, 1970-ben Jordánia királya Izrael „nem hivatalos legjobb barátja” lett, 1979-ben megkötötték az első békeszerződést, Egyiptommal, 1991-ben Madridban pedig végre megkezdődtek a tárgyalások Szíriával, majd 1994-ben pedig a távolabbi Marokkóval és Tunéziával is.

A békefolyamat, bár akadozva, de láthatóan haladt, hiszen a felek kölcsönös érdeke a békés együttélés. Az ebben résztvevő országok alkotják az egyik tábort, akik a kooperációra, békére törekednek. A másik tábort az olyan fanatikus szervezetek és államok alkotják, akik nem tudnak és nem is akarnak kompromisszumot kötni. Ez az igazi veszélyforrás a Közel-Keleten.

Az államok tekintetében az a probléma, hogy elindult egy „mozgalom” az országok között, hogy nukleáris fegyvert fejlesszenek ki. Az első próbálkozó Irak volt, de az Osirak reaktort még „időben” lebombázta az izraeli légierő, még azelőtt, hogy beindulhatott volna. Ezután következett Líbia, de őket az amerikaiak „lebeszélték” a tervről, majd pedig Szíria, de itt is leállították a programot három évvel ezelőtt. Meridor külföldi forrásokra hivatkozva megemlítette: „lehet, az izraeli légierő bombázta le az Észak-Koreától kapott reaktorokat három éve” – hogy ez igaz vagy sem, azt senki nem tudja.

A másik fenyegetés különböző globális terrorista szervezetek megjelenése és működése. Populáris kultúrából merítve első példáját a miniszterelnök-helyettes a SPECTRE-ét, a James Bond filmek világméretű terrorszervezetét, említette, amely a „fehér macskás,” kopasz gonosz vezető irányítása alatt tört világuralomra. A tényleges szervezetek ugyan világuralomra nem törnek, viszont a fennálló rendet és a békét komolyan veszélyeztetik, ráadásul az ilyen szervezetekkel (pl. Hamász, Hezbollah és az Al-Kaida) az a probléma, hogy nem lehet ellenük konvencionális háborút folytatni és gyakran vallási fanatizmus áll a háttérben (amire ezelőtt a 19. század óta szinte már nem is volt példa). A fanatikusok szemében pedig nincs kompromisszumos megoldás, nekik csak az lenne a megfelelő, ha Izrael eltűnne a Föld színéről.

Az legnagyobb veszélyt pedig az jelenti, ha a fanatizmus találkozik a nukleáris fegyverkezéssel. Ez történik például most Iránban, ahol már urániumot dúsítanak és már a nagy hatótávolságú hordozórendszereket – rakétákat – is kifejlesztették.

Irán nukleáris felfegyverkezése még azért is jelent nagy kockázatot, mert ez magával vonhatja az Atomsorompó Egyezmény felbomlását, hiszen, „ha Iránnak van, miért ne lehetne másnak is.” Erre a helyzetre nehéz megoldást találni, de Meridor rámutatott, hogy a múltban a szankciók alkalmazása valamint a politikai- és nyilvános nyomás már vezetett eredményre, ennek hatására az ország már fejezet be háborút (Irak – Irán, 1980–1988) és egyszer abbahagyta az urándúsítást (2000) is, így szerinte „Iránt meg lehet győzni.”

Az iráni helyzet elemzése után a miniszterelnök-helyettes kitért a jelenlegi észak-afrikai eseményekre és elmondta, hogy Izraelnek az a legfontosabb, hogy stabil, békeszerető állomok legyenek a közelében. Pozitívumként értékelte, hogy a megmozdulások nem vallási, iszlám fundamentalista indíttatásúak, hanem a demokrácia és a „nyugati értékek” állnak a középpontban. Szerinte az internet és a Facebook rohamos fejlődése remek eszköz az emberek kezében, hiszen ezt a kormányok viszonylag nehezen tudják ellenőrizni és kontrollálni, így az emberek sokkal „erősebbek,” a kormányok pedig „gyengébbek,” mint bármikor a múltban. Azt, hogy az Iráni vezetés üdvözölte a forradalmakat nem tartja kifejezetten megnyugtatónak, hiszen, mint mondta, Izrael

érdeke a minél stabilabb és minél kevésbé „forradalmi” – a rossz értelemben véve – rendszerváltás.

Utolsó pontként Meriodor az izraeli-palesztin konfliktusról és a palesztin kérdésről is beszélt. Szerinte Izrael kész lenne tárgyalni és végleges – két államos – megoldást találni a kérdésre, a legfőbb probléma azonban az, hogy nincs igazi palesztin vezetés és a mai napig nem egyértelmű, hogy ki képviseli valójában a palesztinok érdekeit.

Az újságírói kérdések közül az elsőre, hogy miért nem állt le a zsidó telepek építése, a miniszterelnök-helyettes azt a választ adta, hogy már régen leállt, most csak a saját területeiken építkeznek, ahogyan a palesztinok is építkeznek a saját területeiken, nem is érti, hogy miért hagyná ezt abba bármelyik fél. Arra pedig, hogy nem találja-e demográfiailag problematikusnak azt, hogy az arab népesség sokkal gyorsabban növekszik, mint a zsidó, azt válaszolta, hogy szerinte ez nem probléma, és az egy nőre jutó gyermekek száma nem is főleg a származástól, hanem az iskolázottságtól függ. Egyébként is, a zsidók (az izraeli állampolgárok között) így is nagy többségben vannak az országban, mindamellett, hogy természetesen a kisebbségek is egyenlő jogokat élveznek.

Az utolsó kérdező, egy Corvinusos egyetemista a miniszterelnök-helyettes véleményére volt kíváncsi a török-izraeli kapcsolatokról. Meridor kifejtette, hogy Törökország mindig is a térség egyik legstabilabb állama volt és kezdettől fogva jó kapcsolatokat ápolt Izraellel. Törökország NATO tag, az Egyesül Államok szövetségese, ezen kívül EU tagságra is pályázik, és bár éppen növekvőben van a belső feszültség, továbbra és a régió egyik legmegbízhatóbb állama.

Az előadás végén dr. Jeszenszky Géza, volt külügyminiszter és a Corvinus Egyetem tanára, az esemény moderátora, felhívta a figyelmet arra, hogy a magyar-izraeli kapcsolatok mindig is kiemelkedően jók voltak, köszönettel annak is, hogy mindkét nép legfontosabb törekvése a béke és mindkét nép elkötelezett ennek fenntartása érdekében.

Az témához kapcsolódó cikkek, videók:

Iránt még meg lehet állítani – az izraeli miniszterelnök-helyettes Budapesten (Dan Meridor előadása a Corvinus Egyetemen), *hvg.hu* http://hvg.hu/vilag/20110217_iran_izraeli_kormnytag_budapesten, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Dan Meridor: a magyar-izraeli kapcsolatok szilárdak (Dan Meridor előadása a Magyar Külügyi Intézetben), *HetiVálasz.hu,* http://hetivalasz.hu/itthon/dan-meridor-a-magyar-izraeli-kapcsolatok-szilardak-35527, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Izraelt is meglepte az egyiptomi forradalom (Dan Meridor előadása a Magyar Külügyi Intézetben), *NÉPSZABADSÁGONLINE*, http://nol.hu/kulfold/izraelt_is_meglepte_az_egyiptomi_forradalom, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Martonyi János Dan Meridorral tárgyalt, *Kormányzati Portál*, http://www.kormany.hu/hu/kulugyminiszterium/hirek/martonyi-janos-dan-meridorral-targyalt, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Tárgyalás az izraeli miniszterelnök-helyettessel, *Kormányzati Portál*, http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/hirek/targyalas-az-izraeli-miniszterelnok-helyettessel, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Navracsics Tibor hivatalában fogadta az izraeli miniszterelnök-helyettest, *Kormányzati Portál*, http://www.kormany.hu/hu/kozigazgatasi-es-igazsagugyi-miniszterium/hirek/navracsics-tibor-hivatalaban-fogadta-az-izraeli-miniszterelnok-helyettest, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Lecture by Minister Dan Meridor about Strategic Developments in the Middle East (videó – 1. rész), http://www.youtube.com/watch?v=YfxqhgfNRuM&feature=related, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Lecture by Minister Dan Meridor about Strategic Developments in the Middle East (videó – 2. rész), http://www.youtube.com/watch?v=n-KQG_oZZvI&feature=related, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Lecture by Minister Dan Meridor about Strategic Developments in the Middle East (videó – 3. rész), http://www.youtube.com/watch?v=faETpnqUvYY&feature=related, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Lecture by Minister Dan Meridor about Israel and the Middle East (videó – 1. rész), http://www.youtube.com/watch?v=niEOoTmKXh0&feature=related, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

*Lecture by Minister Dan Meridor about Israel and the Middle East (*videó – 2. rész), http://www.youtube.com/watch?v=E1EdA4RxRhk, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Lecture by Minister Dan Meridor about Israel and the Middle East (videó – 3. rész), http://www.youtube.com/watch?v=FQ6GS48thls, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Dan Meridorról és Izraelről bővebben:

Dan Meridor MK Deputy Prime Minister and Minister of Intelligence and Atomic Energy, Israeli Ministry of Foreign Affaris, http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Personalities/From+A-Z/Dan+Meridor.htm, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Knesset Member, Dan Meridor, *The Knesset*, http://www.knesset.gov.il/mk/eng/mk_eng.asp?mk_individual_id_t=88, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.

Az izraeli nagykövetség honlapja, http://budapest.mfa.gov.il/mfm/web/main/missionhome.asp?MissionID=39&, utolsó hozzáférés: 2011. 02. 27.